

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

(zaoczny w stosunku do R. W.)

Dnia 07 października 2019 roku

Sąd Okręgowy w Płocku I Wydział Cywilny

w składzie następującym:

Przewodniczący:	sędzia Łukasz Wilkowski
Protokolant:	st. sekr. sąd. Justyna Wieteska

po rozpoznaniu w dniu 07 października 2019 roku w Płocku na rozprawie

sprawy z powództwa W. B.

przeciwko T. R. i R. W.

o zapłatę kwoty 96.012,00 zł ewentualnie o zobowiązanie do złożenia oświadczenia woli

I. oddala powództwo o zasądzenie od pozwanych na rzecz powoda kwoty 96.012,00 zł;

II. zobowiązuje T. R. i R. W. do złożenia następującego oświadczenia woli: „Ja R. W. i ja T. R. działający jako Wystawca, w wykonaniu zobowiązania wynikającego z umowy opcji sprzedaży o europejskim stylu wykonania datowanej na dzień 14 grudnia 2015 roku, zawartej pomiędzy R. W. i T. R., a W. B. działającą jako Nabywca, niniejszym oświadczamy, że kupujemy od W. B. (...) (pięć tysięcy trzysta trzydzieści cztery) akcji zwykłych imiennych serii (...) spółki (...) Spółka Akcyjna z siedzibą w W. wpisanej do rejestru przedsiębiorstw Krajowego Rejestru Sądowego przez Sąd Rejonowy dla Miasta Stołecznego Warszawy w Warszawie XII Wydział Gospodarczy Krajowego Rejestru Sądowego pod numerem KRS (...), po cenie określonej w tej umowie tj. po 18,00 zł (osiemnaście złotych) za akcję, to jest za łączną kwotę 96.012,00 zł (dziewięćdziesiąt sześć tysięcy dwanaście złotych)”;

III. oddala powództwo o zobowiązanie do złożenia oświadczenia woli w pozostałym zakresie;

IV. zasądza solidarnie od pozwanych R. W. i T. R. na rzecz powoda W. B. kwotę 10.218,00 zł (dziesięć tysięcy dwieście osiemnaście złotych) tytułem zwrotu kosztów procesu, w tym kwotę 5.400,00 zł (pięć tysięcy czterysta złotych) tytułem zwrotu kosztów zastępstwa prawnego.

Sygn. akt I C 1629/18

UZASADNIENIE

W. B. w pozwie z dnia 09 lipca 2018 roku, skierowanym do Sądu Okręgowego w Płocku przeciwko T. R. i R. W. wniósł o orzeczenie nakazem zapłaty wydanym w postępowaniu nakazowym, że pozwani obowiązani są zapłacić solidarnie na rzecz powoda kwotę 96.012,00 wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia 15 grudnia 2017 roku do dnia zapłaty w terminie 14 dni od dnia otrzymania nakazu zapłaty oraz orzeczenie o obowiązku uiszczenia

przez pozwanych na rzecz powoda kosztów postępowania ustalonych według norm przepisanych, w tym kosztów zastępstwa procesowego przez profesjonalnego pełnomocnika. W przypadku wniesienia przez pozwanych zarzutów lub stwierdzenia przez Sąd niezasadności rozpoznania sprawy w postępowaniu nakazowym wniósł o utrzymanie w mocy nakazu zapłaty lub zasądzenie od pozwanych solidarnie na rzecz powoda kwoty 96.012,00 wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia 15 grudnia 2017 roku do dnia zapłaty oraz przyznanie od pozwanych na rzecz powoda kosztów postępowania ustalonych według norm przepisanych, w tym kosztów zastępstwa procesowego przez profesjonalnego pełnomocnika ewentualnie wniósł o stwierdzenie, że pozwani zawierają umowę sprzedaży akcji, o której mowa w pkt 2 lit „a” umowy opcji sprzedaży o europejskim stylu wykonania z dnia 14 grudnia 2015r o następującej treści:

T. R. i R. W. kupują w dniu 14 grudnia 2017r od W. B. 5334 sztuk akcji zwykłych imiennych serii (...) spółki (...) S.A. z siedzibą w W. za cenę 96.012,00 zł, którą to cenę zobowiązuje się zapłacić W. B. w dniu 14 grudnia 2017r

oraz i zasądzenie solidarnie od pozwanych na rzecz powoda kosztów procesu w tym kosztów zastępstwa procesowego wg norm przepisanych.

W uzasadnieniu wskazał iż na podstawie umowy opcji sprzedaży o europejskim stylu wykonania z dnia 14 grudnia 2015r zawartej pomiędzy pozwanymi, a powodem, pozwani zobowiązali się do odkupienia od powoda akcji (...) Spółka Akcyjna po cenie 18,00 zł za akcję. Powód nabył w dniu 08 grudnia 2015 roku 5334 akcji zwykłych imiennych serii (...). W dniu 08 listopada 2017 złożył pozwany oświadczenie o zamiarze skorzystania z opcji. Pozwani nie odkupili od powoda akcji. Z ostrożności procesowej, gdyby Sąd uznał, iż żądania zapłaty jest przedwczesnej powód wniósł na podstawie art 64 k.c. o nakazanie pozwanym złożenia oświadczenia woli, jak w petitum pozwu (k. 3 - 6).

Zarządzeniem z dnia 02 sierpnia 2018 roku sprawa została skierowana do rozpoznania na rozprawie (k. 44).

W odpowiedzi na pozew z dnia 20 września 2018 roku pozwany T. R. wniósł o oddalenie pozwu w całości z uwagi na niedopuszczalność drogi sądowej i zasądzenie od powoda kosztów procesu w całości, a w wypadku nie podzielenia powyższego wniosku o oddalenie pozwu w całości. W uzasadnieniu wskazała, iż umowa opcji nie przewiduje solidarności pozwanych, której się nie domniema. Dalej podniósł, iż zobowiązanie z opcji jest zobowiązaniem naturalnym, zbliżonym do zobowiązania z gry lub zakładu. Stąd też w ocenie pozwanego nie przysługuje mu ochrona sądowa. Nadto wskazał, iż powód nie przedstawił historii rachunku maklerskiego na którym zdeponowane zostały instrumenty bazowe. Nadto opcja wygasła w ciągu 24 miesięcy od daty wystawienia. W okresie wyznaczonym pkt 2b umowy opcji czyli trzech miesięcy przed dniem wykonania opcji pozwani nie otrzymali od powoda żadnego żądania z jego strony. Wreszcie powołał się na brak ekwiwalentności świadczeń (k. 51 - 54).

Pozwany R. W. nie zajął stanowiska w sprawie.

W toku dalszego procesu strony podtrzymały swoje dotychczasowe stanowiska.

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:

(...) Spółka Akcyjna w W. jest osobą prawną, wpisaną do rejestru przedsiębiorstw Krajowego Rejestru Sądowego, prowadzonego przez Sąd Rejonowy dla miasta stołecznego Warszawa XII Wydział Gospodarczy pod numerem KRS (...), Regon (...). NIP (...) z w pełni opłaconym kapitałem zakładowym w wysokości 296.514,86 zł (bezsporne).

W 2015 roku Prezesem Zarządu Spółki był T. R. (bezsporne).

(...) Spółka Akcyjna z siedzibą w W. emitowała akcje zwykłe imienne w trybie subskrypcji prywatnej, które były następnie obejmowane przez osoby, wybrane przez Zarząd Spółki. W 2015r. (...) SA w W. dokonała emisji akcji zwykłych imiennych serii (...) (oferta - k. 15 - 16)

(...) Spółka Akcyjna w W. działała poprzez (...) S. A w W., którego członkami zarządu byli R. W. i T. R., a który to w imieniu spółki składał wybranym imiennie osobom oferty objęcia akcji. W dniu 7 grudnia 2015r. (...) S.A., działając

w imieniu (...) S.A. w W., złożył W. B. ofertę objęcia akcji imiennych Spółki serii (...) w ilości od 667 szt. do 133334 szt. za cenę emisyjną akcji w kwocie 15.00 zł (oferta k. 15 - 16).

W. B. w oświadczeniu datowanym na dzień 07 grudnia 2015 roku złożył oświadczenie w sprawie przyjęcia tejże oferty (oświadczenie k. 17 - 18).

Umową datowaną na dzień 14 grudnia 2015 roku W. B., jako Inwestor oraz (...) SA w W. reprezentowana przez T. R. jako Emitent, objął akcje Spółki (...) serii (...) w liczbie 5334 sztuk akcji za cenę emisyjną 1 akcji wynoszącą 15,00 zł. Powód zapłacił za akcje 80.010,00 zł przelewem z dnia 08 grudnia 2015 roku (umowa k. 19 - 21, potwierdzenie przelewu - k. 22).

W tym samym czasie została zawarta umowa - datowana na dzień 14 grudnia 2015 roku - pomiędzy W. B. - jako Nabywcą pn. Umowa opcji sprzedaży o europejskim stylu wykonania, a pozwanymi R. W. i T. R. - jako Wystawcami. Przedmiotem umowy było wystawienie przez Wystawców opcji na rzecz Nabywcy. Następnie zobowiązanie Wystawców opcji do odkupienia od Nabywcy akcji (...) S.A. w W. po cenie wykonania w dniu wygaśnięcia opcji. Instrumentem bazowym było 5334 sztuk akcji (...) S.A. w W.. Określono, że cena wykonania opcji za 24 miesiące jest równa 18,00 zł za jedną akcję. Ustalono, że opcja może zostać wykonana poprzez zawarcie umowy sprzedaży akcji na rzecz Wystawcy opcji po cenie wykonania. Nadto, że opcja wygasa w terminie 24 miesięcy od daty wystawienia. Określono, że w celu skorzystania z opcji, Nabywca opcji powinien w terminie trzech miesięcy przed dniem wykonania przesłać do Wystawcy pisemną informację o zamiarze skorzystania z opcji. W zamian Nabywca opcji zapłacił jej Wystawcy premię w wysokości 1 zł. Jednocześnie ustalono, że Nabywcy opcji przysługuje prawo do sprzedaży instrumentów finansowych – akcji (...) S.A. w W. na rynku publicznym bądź niepublicznym (umowa k. 12 - 14).

W. B. został wpisany do księgi akcji imiennych prowadzonej przez (...) S.A. z siedzibą w W., jako akcjonariusz spółki posiadający (...) akcji zwykłych imiennych serii (...) spółki, co spółka potwierdziła w piśmie z dnia 30 maja 2016 roku (pismo z dnia 30.05.2016r - k. 23).

W dniu 08 listopada 2017 roku powód złożył oświadczenie o zamiarze skorzystania z opcji, wypełniając w tym celu druk, który był załączony do zawartej między stronami umowy. Następnie oświadczenie to przesłał na adresy pozwanych wskazane w umowie (oświadczenie - k. 24, potwierdzenia nadania - k. 25).

R. W. w odpowiedzi na to oświadczenie przesłał powodowi w dniu 29 listopada 2017 roku projekt porozumienia, w którym wskazano, iż nie jest w stanie jednorazowo dokonać spłaty świadczenia w kwocie 96.012,00 zł i w związku z powyższym zaproponował rozłożenie go na 60 rat (pismo z dnia 29.11.2017r wraz z załącznikiem - k. 26 - 28).

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił w oparciu o zgromadzone w aktach sprawy dokumenty. Jednocześnie, z uwagi na niestawiennictwo stron, mimo prawidłowego wezwania ich na termin rozprawy i zawiadomienia o dopuszczeniu dowodu z przesłuchania stron i skutkach niestawiennictwa oraz mając na uwadze to, iż wszystkie fakty istotne dla rozstrzygnięcia sprawy zostały już wyjaśnione, Sąd pominął dowód z przesłuchania stron.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

W sprawie niniejszej powód zgłosił roszczenie główne o zapłatę oraz roszczenie ewentualne o zobowiązanie do złożenia oświadczenia woli. W pierwszej zatem kolejności obowiązkiem Sądu było przeanalizowanie roszczenia głównego, albowiem żądanie ewentualne wchodzi w grę dopiero w przypadku ustalenia bezzasadności roszczenia głównego.

W ocenie Sądu Okręgowego żądanie powoda o zapłatę ceny zakupu akcji, niezależnie od pozostałych argumentów stron jest przedwczesne i dlatego powództwo główne zostało oddalone. Zgodnie z umową łączącą strony opcja ta miała zostać wykonana poprzez zawarcie sprzedaży akcji na rzecz wystawcy opcji w cenie wykonania. Nie można pominąć faktu, że powodowi przysługiwało prawo do sprzedaży instrumentów bazowych na rynku publicznym bądź niepublicznym. Nie ulega wątpliwości, że pomiędzy stronami nie doszło do zawarcia umowy sprzedaży akcji na rzecz

pozwanym. Skoro powód nie przeniósł własności akcji na pozwanym to na tym etapie nie może skutecznie domagać się zapłaty ceny za akcje ustalonej umową. Powództwo o zapłatę mogłoby zostać uwzględnione jeśli uprzednio stwierdzony zostałby w odpowiednim trybie obowiązek złożenia przez pozwanym powodowi oświadczenia o nabyciu akcji w wykonaniu umowy opcji sprzedaży. W sprawie niniejszej jest to roszczenie ewentualne i o nim dalej. Stąd też sąd zobligowany był do oddalenia powództwa o zapłatę, jako przedwczesnego. Opcje są najczęściej umowami przedwstępnymi, czy też zobowiązaniami do przeniesienia własności rzeczy lub prawa. Zastrzeżenie opcyjne, które spełnia przesłanki z art. 389 k.c., daje podstawę do tego, by domagać się jego wykonania w drodze powództwa np. o złożenie żądanego oświadczenia woli (wyrok SA w Warszawie I ACa 1678/13).

W ocenie Sąd Okręgowego uzasadnione jest natomiast roszczenie ewentualne powoda. Przepis art. 64 k.c. nie jest samoistną podstawą dla kreowania obowiązku złożenia oznaczonego oświadczenia woli. Stanowi on jedynie podstawę do stwierdzenia przez sąd, że dłużnik ma obowiązek złożenia oświadczenia woli. Innymi słowy, przepis art. 64 k.c. określa jedynie skutki prawne wynikające ze stwierdzenia istnienia takiego obowiązku, którego źródłem muszą być jednak określone, istniejące stosunki prawne, a których zbadanie i ocena jest obowiązkiem sądu uwzględniającego powództwo na podstawie tego przepisu. Zobowiązanie do złożenia stosownego oświadczenia woli może wynikać ze źródeł o różnym charakterze, a więc zarówno z ustawy, jak i z ważnej czynności prawnej. Wśród czynności prawnych kreujących obowiązek złożenia oznaczonego oświadczenia woli podstawowe znaczenie odgrywa umowa przedwstępna (art. 389-390 k.c.), ale w grę mogą wchodzić także inne umowy, np. umowa obligacyjna zobowiązująca do dokonania czynności rozporządzającej, w szczególności do przeniesienia własności (art. 155-158 k.c.), umowa przewłaszczenia na zabezpieczenie (przewidująca obowiązek zwrotnego przeniesienia własności przedmiotu zabezpieczenia), umowa opcji itp. Zanim jednak dojdzie do wydania przez sąd orzeczenia nakazującego złożenie oświadczenia woli w toku postępowania należy sprawdzić, czy pozwany rzeczywiście ma obowiązek złożyć oświadczenie woli i jakiej ma być ono treści. Orzeczenie sądowe musi znaleźć swoje oparcie w przepisach prawa materialnego. Ma ono charakter konstytutywny i zastępuje formę szczególną wymaganą przez przepisy prawa dla zastępowanego oświadczenia woli (wyrok Sądu Apelacyjnego w Białymstoku z dnia 22 września 2017 r., I ACa 207/17, LEX nr 2391875). Stąd też oświadczenie to nie może stwierdzać obowiązku zawarcia umowy z datą wsteczną, jak tego żądał powód, a jedynie na przyszłość. W takim przypadku do zawarcia umowy dochodzi w momencie uprawomocnienia się wyroku, a nie z datą wcześniejszą.

Odnosząc się do zarzutów podniesionych przez pozwanego należy podkreślić, że przedmiotowa umowa opcji nie ma charakteru zobowiązania naturalnego. Nie jest roszczeniem z gry i zakładu. Umowa ta zawiera wszelkie postanowienia, niezbędne do uznania, że mieści się one w realiach prawnych zasady swobody umów. Wynika z tejże umowy kto, do kiedy i pod jakimi warunkami odkupi od powoda akcje spółki (...) SA, ile ich jest, jaka jest ich cena wykupu. Na podstawie umowy pozvani jako wystawcy opcji zobowiązali się do odkupienia od powoda jako nabywcy akcji 5334 sztuk akcji imiennych zwykłych Spółki (...) SA w W.. Powód wykazał, że nabył owe akcje spółki i zapłacił za nie. Miał gwarancję ich odkupu przez pozwanym jako osoby fizyczne, w tym przez T. R. jako osobę fizyczną, mimo, że był on też wówczas prezesem zarządu (...) S.A. w W.. Warunkiem realizacji opcji było wyłącznie złożenie w terminie oświadczenia o zamiarze wykupu akcji. W zawartych umowach nie ma żadnego elementu o charakterze przypadkowym czy losowym. Podkreślić też należy, że cena odkupu akcji została ustalona w samej treści umowy i nie zależała od żadnych wskazań finansowych, walutowych, giełdowych, ewentualnie trafnych (lub nie) prognoz jednej ze stron co do wartości instrumentu finansowego. Rozważania pozwanego, z powołaniem się na orzecznictwo sądowe, są więc chybione. Dotyczą bowiem całkowicie innego niż w tej sprawie stanu faktycznego.

Zgodnie z art. 2 ust. 2 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o obrocie instrumentami finansowymi transakcja, której przedmiotem jest nabycie lub zbycie instrumentów finansowych lub która prowadzi do powstania takich instrumentów, nie stanowi gry ani zakładu w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 23 kwietnia 1964 r. – Kodeks cywilny, ani gry losowej lub zakładu wzajemnego w rozumieniu przepisów o grach hazardowych, nawet jeżeli według wyraźnej lub dorozumianej woli stron rzeczywiste spełnienie wzajemnych roszczeń jest wyłączone, a tylko jedna ze stron jest obowiązana zapłacić różnicę między umówioną ceną sprzedaży, a ceną rynkową w czasie wykonania umowy.

Wbrew twierdzeniom pozwanego, umowa opcji nie zastrzega na rzecz powoda rażąco wygórowanych świadczeń. Brak jest podstaw do stwierdzenia jej nieważności na mocy art. 58 § 2 k.c. z powołaniem się na zasady współzycia społecznego. Pozwany nie sprecyzował tego, na jaką z zasad się powołuje. Tekst umowy był wypracowany przez pozwanym, którzy w tym czasie reprezentowali spółkę emitującą akcje. To oni stworzyli konstrukcję tej umowy i wskazali określone w niej wartości. Pozwani – jako profesjonalisci na rynku finansowym – winni zdawać sobie sprawę z finansowych konsekwencji umowy. Należy podkreślić, że mieli nabyć akcje, które powód objęła za 96.012,00 zł, a nie za ich wartość nominalną. Okoliczność ta z pewnością była im wiadoma z racji funkcji pełnionych w Zarządzie (...) S.A. w W.. Nadto, świadczeniem wzajemnym powoda nie była tylko premia na rzecz pozwanym w kwocie 1 zł, ale możliwość nabycia objętych przez niego akcji (...) S.A. w W.. Pozwanym znany był też cel nabycia akcji przez powoda, jakim była chęć osiągnięcia zysku w postaci: oprocentowania oferowanego przez pozwanym bądź różnicy pomiędzy ceną nabycia a ceną rynkową – w przypadku sprzedaży akcji innym podmiotom. Zawierając umowę opcji godzili się na to. Zależało im bowiem na pozyskaniu od powoda kapitału na rzecz (...) S.A. w W., w którego Zarządzie pełnili funkcje kierownicze.

Również kwestia skuteczności złożenia przez powoda pozwanym oświadczenia o zamiarze skorzystania z opcji nie budzi w sprawie niniejszej żadnych wątpliwości. Umowa w tym zakresie jest jasna, a wykładnia dokonana przez pozwanego wadliwa. Umowa zastrzega termin na złożenie oświadczenia w postaci trzech miesięcy przed dniem wykonania opcji. Nie chodzi tu zatem o złożenie oświadczenia, co najmniej trzy miesiące przed dniem wykonania opcji, jak wskazuje pozwany, ale w okresie trzech miesięcy poprzedzających ten dzień (może to być trzy miesiące wcześniej, a może też być to ostatniego dnia przed tym dniem). W sprawie niniejszej opcja miała wygasnąć z dniem 14 grudnia 2017 roku, ale przeszło miesiąc wcześniej, bowiem 8 listopada 2017 roku powód skorzystał z opcji i złożył oświadczenie o zamiarze skorzystania z opcji. Z pewnością dotarło ono do pozwanym przed 14 grudnia 2017 roku, skoro R. W. już w dniu 29 listopada 2017 roku złożył w odpowiedzi na nie propozycję porozumienia.

Z tych względów roszczenie ewentualne powoda zasługiwało na uwzględnienie, z wyjątkiem tego jego elementu, który dotyczył żądanej daty zawarcia umowy (14 grudnia 2017 roku), o czym była mowa wyżej. Sąd nadto redakcyjnie zmodyfikował treść oświadczenia pozwanym, co nie wpływa na jego istotę.

Z uwagi na powyższe orzeczono jak w sentencji na mocy wskazanych przepisów.

O kosztach procesu orzeczono na mocy art. 100 zd. 2 k.p.c., obciążając nimi w całości pozwanym, bowiem powód uległ tylko co do nieznaczącej części swego żądania. Dlatego Sąd zasądził od pozwanym na rzecz powoda kwotę 10.218 zł, w tym: 17 zł – opłata skarbową od pełnomocnictwa, 5.400,00 zł – wynagrodzenie pełnomocnika zgodnie z § 2 pkt. 6 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych, 4.801,00 zł - opłata sądowa od pozwu.

Mając powyższe na uwadze Sąd orzekł, jak w sentencji wyroku.